

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 34

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston selvitys

25418/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Titta Pelttari, LASTEN, NUORTEN, PERH. PAL. JOHTAJ, titta.pelttari@pirha.fi

Liitteet

- 1 Palveluiden verkosto LaNuPe, laaja materiaali
- 2 Palveluiden verkosto LaNuPe, esitysmateriaali - saavutettava
- 3 Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan lausunto lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston selvityksestä

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” alataavoitteen ”eheä ja monikanavainen palveluiden verkosto” alla on toteutettu hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palveluverkkoselvitys syys-lokakuun 2023 aikana.

Selvityksen tavoitteet ja toteuttamistapa

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palveluverkkoselvityksen ja sen pohjalta tehtyjen päätösten tavoitteena on vastata monikanavaisella palveluverkolla palvelutarpeeseen, turvata yhdenvertaisten palveluiden saatavuus sekä varmistaa henkilöstön riittävyys. Lisäksi tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua sekä luoda näkemys tarvittavista tiloista ja investoinneista.

Keväällä 2023 valmisteltiin palveluverkon kehittämisen yleisiä sekä palvelukohtaisia periaatteita, jotka hyväksyttiin aluevaltuustossa 14.8.2023. Sekä yleiset palvelulinjakohtaiset periaatteet ovat olleet pohjana lasten, nuorten ja perheiden palveluverkon valmistelussa. Valtuuston hyväksymät periaatteet ja kyseisten palveluiden esitettävät muutokset ovat linjassa keskenään.

Selvitys toteutettiin virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Group: n (NHG) ollessa valmistelun tukena. Valmistelussa käytettiin pohjana laajasti avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Väestöanalyysit pohjautuvat Tilastokeskuksen väestötietoihin sekä Pirkanmaan liiton tekemän väestösuunnitteen tietoihin.

Valmistelua varten muodostettiin asiantuntijaryhmä, jossa oli edustettuna kaikkien toimi- ja vastuualueiden edustajat, tilahallinnon, henkilöstöpalvelujen ja viestinnän edustajat. Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkostoa työstettiin syys-lokakuussa 2023. Työpajoja järjestettiin yhteensä viisi kappaletta. Lisäksi henkilöstöä osallistettiin laajasti erilaisilla kyselyillä (sosiaalipalvelut) sekä keskusteluilla ja kartoituksilla lähiesihenkilöiden kanssa (terveys- ja opiskeluhuollon palvelut). Kunnilta koottiin tietoa meneillään olevista ja tulevaisuuden tilahankkeista, joilla on vaikutusta hyvinvointialueen järjestämistä vastaavalla oleviin lasten, nuorten ja perheiden palveluihin.

Hyvinvointialueen johtoryhmä on ohjannut lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palveluverkostotyötä.

Nykytilakuvaus ja muutospaineet

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Lasten, nuorten ja perheiden palveluja tarjotaan tällä hetkellä 420 toimipisteessä lähes 1900 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen toimesta. Toimipisteiden asiakaspohja, käynti- ja henkilöstömäärät eroavat huomattavasti toisistaan. Palveluiden saatavuudessa sekä toimintamalleissa ja digitaalisten palvelujen käyttöasteissa on suuria eroja. Liikkuvia palveluja palvelulinjalla on jo nyt runsaasti. Palveluja tarjotaan omasta palvelutuotannosta pääosin virka-aikaan.

Pirkanmaan lapsiväestön määrän kehittymisen myötä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palvelutarpeen ennustetaan vähenevän koko Pirkanmaan alueella. Strategian toimeenpanotyöllä tavoitellaan sitä, että palvelujen käytön painopiste siirtyy universaali- ja varhaisen vaiheen palveluihin ja korjaavien palvelujen tarve vähenee merkittävästi nykyisestä. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa eri palvelujen kysyntään merkittävästi.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa palvelujen järjestämistä haastavat työvoiman saatavuus ja riittävyys. Erityisesti sosiaalityöntekijöiden, lääkäreiden ja psykologien määrä on tarpeeseen nähden riittämätön ja vaikuttavat palvelujen tuottamiseen erityisesti maakunnan reuna-alueille.

Palveluiden verkoston tavoitetila ja johtopäätökset

Pirkanmaalla palveluja tulee monimuotoistaa ja yhteensovittaa. Lähtökohtana valmistelussa on monikanavainen palveluverkko, jossa palvelut jakautuvat ns. kivijalkapalveluihin (fyysiset toimipisteet), liikkuviin palveluihin sekä digipalveluihin.

Tavoitteena on tuottaa lasten, nuorten ja perheiden palvelut nykyistä asiakaslähtöisemmin. Digipalveluiden käyttöä sekä oman palvelutuotannon aukioloaikoja tulee laajentaa palveluun pääsyn ja asiointin sujuvoittamiseksi. Ammattilaisten välisen yhteistyön mahdollistaminen on otettu huomioon fyysisen toimipisteverkoston suunnittelussa.

Hyvinvointialueen, kuntien ja 3. sektorin palveluksessa työskentelevien lasten, nuorten ja perheiden palvelujen ammattilaisten yhteistyön sujuvuus varmistetaan siten, että universaali- ja varhaisen vaiheen palvelujen tarjotaan myös jatkossa lähellä asiakkaita. Haasteellisessa elämäntilanteessa olevien lasten, nuorten ja perheiden tarvitsema joustava, moniammatillinen tuki pyritään varmistamaan sillä, että erityisesti erityisosaamista edellyttävät palvelut sijoittuvat jatkossa pääosin samoihin osaamiskeskittyymiin. Oman palvelutuotannon osuutta erityisesti lastensuojelun laitoshoidon osalta on tarve vahvistaa.

Valmistelu lähti asetetusta kolmesta skenaariosta: ei muutoksia, maltilliset muutokset ja laajemmat muutokset. Näistä valmisteluryhmät pitivät tulevaisuuden palveluverkon kehittämisessä parhaana vaihtoehtona laajempien muutoksien skenaariota, jossa liikkuvien ja digitaalisten palvelujen osuutta merkittävästi nykyisestä vahvistetaan. Samalla toimitilojen yhteiskäyttöä lisätään ja erityisosaamista edellyttäviä palveluita keskitetään vahvoihin osaamiskeskittyymiin. Fyysistä palveluverkkoa tiivistetään, jotta voidaan turvata toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelujen kokonaisuus maakuntatasoisena.

Eri palvelujen osalta digitaalisten, liikkuvien ja fyysisten palveluiden suhteelliset osuudet vaihtelevat merkittävästi kuitenkin siten, että digitaalisten ja liikkuvien palvelujen osuutta on kasvatettu kaikissa palvelukokonaisuuksissa. Digitaalisilla ja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

liikkuvilla palveluilla täydennetään palveluita erityisesti haja-asutusseuduilla, jossa julkinen liikenne on heikkoa. Muutoksia esitetään toteutettavaksi pitkällä aikavälillä ja hallitusti ottaen huomioon toimitilojen lisärakentamis- ja perusparannustarpeet.

Skenaarioiden mukaisista muutoksista on tehty vaikutusten arviointi, jossa on nostettu esiin vaikutuksia mm. lapsiin, asiakkaisiin, asukkaisiin, henkilöstöön, sidosryhmiin, ympäristöön ja maaseutuun. Lisäksi on arvioitu vaikutuksia talouteen.

Hyvinvointialueen strategian mukaisesti toiminnan kokonaisuudessa tavoitellaan noin kahden prosentin tuottavuuden lisääntymistä vuositasolla. Lähtökohta on huomioitu valmistelussa.

Jatkovalmistelu

Lasten, nuorten ja perheiden palveluverkkovalmistelussa edetään tarkemmalle tasolle kuulemiskierrosilta saadun ohjauksen sekä sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkosuunnitelmien yhteensovittamisen jälkeen.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston laaja ja tiivistetty selvitys ovat liitteinä. Lausunnon työstössä avustavat kysymykset on oheismateriaalina.

Ehdotus

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

- merkitsee lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston selvityksen tiedoksi, sekä
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsitely

Palvelulinjajohtaja Titta Pelttari esitteli valiokunnalle lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston selvityksen.

Valiokunta totesi, että valmistelu ja esitetty materiaali oli hyvää ja siinä oli oikeita asioita tunnistettu. Talouden onnistumisen kannalta selvitys katsottiin tärkeäksi ja sen vuoksi on myös onnistuttava. Valiokunta kiinnitti keskustelussa huomiota järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä sosiaalityön ja psykiatrian väliseen rajapintayhteistyöhön. Valiokunnan keskustelussa nousi esiin muun muassa hallitusohjelmassa olevat Kelan asumistukimuutosten mahdolliset vaikutukset sekä haja-asutusalueilla koulupsykologien veto- ja pitovoima, jolla pystyttäisiin turvaamaan varhainen puuttuminen lasten ongelmiin. Valiokunta totesi, että suuremman lastensuojeluyksikön perustaminen hyvinvointialueen omana palveluna on tärkeää.

Merkittiin, että palvelulinjajohtaja Titta Pelttari saapui klo 18:15 ja poistui asian käsittelyn jälkeen klo 19:32.

Merkittiin, että valiokunnan 2. varapuheenjohtaja Linda Lähdeniemi saapui takaisin kokoukseen asian käsittelyn aikana klo 18:47 ja valiokunnan jäsen Marko Kivi poistui käsittelyn aikana klo 19:00.

Päätös

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- merkitsi lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkoston selvityksen tiedoksi, sekä
- antaa muistion liitteenä olevan lausunnon aluehallitukselle.

Tiedoksi

Aluehallitus, Titta Pelttari

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 21.11.2023

Otteen oikeaksi todistaa

Tampereella
21.11.2023

Anna-Sofia Kujansuu
HALLINTOASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 21.11.2023

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§34

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).